

Kvalitetsredovisning
Centrala elevhälsoteamets
2010

Enhetschef

Maria Kjällström

Kvalitetsredovisning	3
Elevhälsoteamets uppdrag	3
I statliga dokument	3
Länsövergripande arbete	3
I kommunala dokument.....	4
Centrala elevhälsoteamets egna prioriterade områden från 2009:.....	5
Resurser	5
Personal.....	5
Organisation	6
Kompetens.....	6
Friskvård	7
Centrala elevhälsoteamets arbete 2010.....	7
Matematik- och språkutvecklare	8
Kuratorer	9
Psykologer	10
Skolhälsovården	12
Vad har det lett till? Resultat.....	12
Självskattning av det centrala elevhälsoteamets måluppfyllelse.....	15
Framtida utmaningar	15
Hur kan verksamheten förbättras?	15
Skolsköterskornas mål för 2011	15
Specialpedagogernas mål för 2011.....	15
Psykologer	15
Kuratorer.....	15
Bilagor.....	17

Kvalitetsredovisning

Det här är centrala elevhälsoteamets kvalitetsredovisning. Den beskriver och utvärderar elevhälsoteamets arbete gentemot uppdraget i skollagen och elevhälsoteamets egendefinerade mål utifrån de kommunala dokument.

Elevhälsoteamets uppdrag

I statliga dokument

I den gällande skollagen finns varken krav på elevhälsa eller något formulerat uppdrag för denna.

Det krav som finns i den gällande skollagen rör skolhälsovård. I kapitel 14 står det att det måste finnas skolhälsovård och att det för denna skolhälsovård ska finnas skolsköterska och skolläkare. Skolhälsovårdens syfte är som det definieras i skollagen att bevara och förbättra elevernas psykiska och kroppsliga hälsa och verka för sunda levnadsvanor. Tillsynsmyndighet för skolhälsovården är Socialstyrelsen. Skolhälsovården ska organiseras enligt ett basprogram var innehåll och utformning till stora delar är styrt. *Se Hammarö kommuns basprogram, bilaga 1.*

Skolhälsovårdens uppdrag ringas också in av Hälso- och sjukvårdslagen, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, patienjournalagen, lagen om offentlighet och sekretess, socialtjänstlagen och arbetsmiljölagen.

Att det ska finnas kurator, psykolog och specialpedagog kan alltså ses som kommunens eget val. Men skollagen ringar in ett uppdrag som skolan har svårt att klara utan dessa kompetenser.

2§ Utbildningen skall ge eleverna kunskaper och färdigheter samt, i samarbete med hemmen, främja deras harmoniska utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I utbildningen skall hänsyn tas till elever i behov av särskilt stöd. Skollagen (1985:1100, kap 1)

1§ Utbildningen i grundskolan skall syfta till att ge eleverna de kunskaper och färdigheter och den skolning i övrigt som de behöver för att delta i samhällslivet. Den skall kunna ligga till grund för fortsatt utbildning i gymnasieskolan. Särskilt stöd skall ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. (4 kap, skollagen 1985:1100)

Elevhälsan fungerar som stöd för skolans i arbetet med att åstadkomma ovanstående.

Länsövergripande arbete

Länets kommuner och landstinget har tillsammans identifierat fyra gemensamma utmaningar och upprättat mål för det gemensamma arbetet inom dessa områden. Utmaningarna benämns Äldres hälsa, Den sårbara familjen, Riskbruk och riskbeteende samt Psykisk hälsa. Arbetet sker under rubriken "Nya perspektiv". Nedanstående är de mål i nya perspektiv där elevhälsoteamet kan bidra med måluppfyllelse.

- Alla föräldrar som vill ska erbjudas föräldrastöd innan utgången av 2012.
- Validerade frågeformulär för skolhälsovården ska tas i bruk höstterminen 2010.

- Förebygga övervikt och fetma samt främja hälsa hos barn och unga i Värmland genom goda matvanor och ökad fysisk aktivitet.
- Begränsa spridningen av HIV och STI samt begränsa konsekvenserna av dessa infektioner.
- Minska andelen som röker i den värmländska befolkningen. Halvera andelen ungdomar i gymnasiets första årskurs som röker eller snusar.
- Fortsatt minskning av riskbruk av alkohol i alla åldersgrupper. Halvera andelen ungdomar med riskbruk av alkohol till år 2018
- Andelen unga kvinnor, 18-25 år, med nedsatt psykiskt välbefinnande ska inte uppgå till mer än 30 procent år 2012. Andelen unga män, 18-25 år, med nedsatt psykiskt välbefinnande ska inte uppgå till mer än 15 procent år 2012.

I kommunala dokument

I sevedeklarationen för elevhälsan i Hammarö kommun försäkras eleverna i Hammarös skolor tillgång till såväl medicinska som psykosociala, psykologiska och specialpedagogiska kompetenser som arbetar förebyggande och uppföljande i syfte att alla kan utvecklas positivt och känna glädje och lust att lära.

Utifrån Hammarö kommuns strategiska programs fyra viktiga områden har elevhälsoteamet tagit fram mål för verksamheten 2010.

Strategiskt område	Ur texten	Centrala elevhälsoteamets eget mål för 2010:
Demokrati och dialog	<i>"Alla människors lika värde och rätten till ett liv fritt från kränkningar"</i>	Genom vårt förhållningssätt i möte med föräldrar, elever och personal bidrar vi till en ökad medvetenhet om hur värdegrunden kan omsättas i praktiken."
Bo och leva	<i>"En trygg och god arbetsmiljö med social gemenskap är viktig för att människor ska må bra" "En aktiv fritid bidrar till bättre folkhälsa" "Folkhälsoarbetet är till stor del förebyggande och inriktas på information, aktiviteter och utbildning för att ge olika grupper kunskap"</i>	Under 2010 prioriterar vi att hitta utrymme och samverkan kring det förebyggande arbetet.
Arbete och näringsliv	<i>"Arbetet med skola och näringsliv är viktigt för att stärka elevernas initiativförmåga och självkänedom så att de står rustade för framtidens arbetsmarknad"</i>	Genom vårt arbete bidrar vi till att elever förutsättningar att utvecklas enligt sina förutsättningar.
Verksamhet med god kvalitet	<i>"Samverkan på olika nivåer är en förutsättning för att verksamheten ska vara effektiv och hålla god kvalitet"</i>	Fortsätta utveckla samarbetet med BUP och socialtjänsten

Centrala elevhälsoteamets egna prioriterade områden från 2009:

- Ta initiativ till en mer övergripande granskning av kommunens elevhälsoarbete där förutom elevhälsoteamet också specialpedagoger och rektorer görs delaktiga.
- Utformning av prestationsnära uppföljningssystem och dokumentation.
- Utveckla rutiner för hur utredningsarbete inom respektive yrkeskategori går till, dokumenteras och vägs samman med andra utredningar.
- Fortsätta utveckla samarbetet med BUP.

Resurser

Elevhälsoteam	Budget	Uftall	Resultat
Intäkter	0	9	9
Kostnader	5896	5278	618
Netto	5896	5269	627

När budget för 2010 lades var det ännu inte beslutat om hur kostnader för HPV-vaccinet skulle fördelas. Under 2010 beslutades att kommunen bekostar arbetstiden medan Landstinget bekostar vaccinet. Budgeterade medel för vaccinet behövde därför inte tas i anspråk. Utökning av skolskötersketjänsten gjordes först i augusti och föräldrarledigheter har inte täckts helt. Detta förklarar överskottet.

Personal

	Tjänsteunderlag% av heltid	Antal elever	Antal elever/heltidstjänst	Rikssnitt 2009
Skolläkare				9603
Skolsköterska	3,5*			529
Psykolog	1,6**			1740
Skolläkare	11h/vecka			
Kurator	1,6***			728
Matematikutvecklare	1.0			iu
Språkutvecklare	1.0			iu

*Under våreterminen 3,25% tjänst. Under hösten utökades tjänsteunderlaget till 4,0 tjänst men utnyttjades till 3,8% då det var svårt att hitta vikarie på 0,25% tjänstledighet.

**Det fasta tjänsteunderlaget är 1,85% tjänst. 5% tjänstledighet har beviljats under hela året och psykologernas arbetstid används också till Familjecentralens arbete om ca 20% av en tjänst. Kvar till teamets förfogande står 1,6 tjänst.

*** En av kuratorerna har varit föräldraledig från och med juni. Vikarie tillsattes från och med september, därför har endast 1,6 tjänst använts trots att tjänsteunderlaget är totalt 1,75%

Skolhälsovårdens uppdrag har under året förändrats då vaccinering mot HPV har införts för alla flickor födda 1999 och senare. En utökning har därför skett genom att två deltidstjänster utökats till heltider.

Matematik- och språkutvecklare har ett särskilt uppdrag för att ur ett specialpedagogiskt perspektiv bidra till ökad måluppfyllelse i respektive ämne. De är specialpedagoger i likhet med de specialpedagoger som finns på varje enhet men i denna text används benämningen matematik- och språkutvecklare för att undvika sammanblandning.

Organisation

Chef för det centrala elevhälsoteamet är bildningsförvaltningens utvecklingsledare. Om förvaltningschefen är borta ersätter utvecklingsledaren denne. Under 2010 har utvecklingsledaren fungerat som förvaltningschef under ca 6 månader vilket har påverkat möjligheterna att aktivt leda det centrala elevhälsoteamets arbete. Elevhälsoteamet träffas regelbundet, minst en gång per månad, vid arbetsplatsträffar.

Det vardagliga arbetet sker i andra samverkansformer än det centrala elevhälsoteamet. Det huvudsakliga arbetet inom elevhälsan sker i de lokala elevhälsoteam som rektor leder på varje skolenhet. Där ingår enhetens specialpedagog tillsammans kurator och skolsköterska. Psykolog och matematik- och språkutvecklare bjuds in om det lokala teamet anser att det finns behov av deras kompetens.

Den fysiska placeringen är en direkt följd av denna åtskillnad. Kuratorer och skolsköterskor är placerade på de skolor som de arbetar på alla utom 1 har minst två arbetsplatser, någon har så många som fyra arbetsplatser. Psykologer och matematik- och språkutvecklare har arbetsrum på Mörmogård respektive var sin högstadieskola. En del av psykologernas arbetstid ägnas åt familjecentralen och samverkan med personal inom BVC, Öppna förskolan, Ungdomsverksamheten och Socialförvaltningen. Denna verksamhet möter barn och föräldrars behov tidigt, redan under graviditeten och följer med upp till vuxen ålder.

Skolhälsovården är en egen medicinsk verksamhet med verksamhetschef som leder det medicinska arbetet enligt basprogrammet.

Den kommunala förskolan, grundskolan med fritidshem och särskolan kan fritt använda det centrala elevhälsoteamets resurser. De fristående förskolorna kan mot till ett självkostnadspris få hjälp. Intresset från fristående förskolor har under året varit mycket lågt, lägre än tidigare när en annan resursfördelning gjorde att också de fritt kunde ta del av kompetensen i centrala elevhälsoteamet.

Under året har en vikarie för föräldraledig kurator rekryterats och en nyrekrytering för skolsköterska som går i pension påbörjats. Överföring av verksamhetschefsansvaret från skolsköterska som går i pension till en av de andra skolsköterskorna har startats.

Kompetens

Samtliga medarbetare i det centrala elevhälsoteamet är behöriga för det arbete de är anställda för. I många fall har de en specialistutbildning, en fördjupad kompetens eller lång erfarenhet inom yrket som är sällsynt i motsvarande verksamheter i andra kommuner eller landsting.

Den skollag som träder i kraft 1 juli 2011 ställer ökade krav på att verksamheten ska bedrivas på beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. För att klara detta har flera initiativ tagits.

Psykologer har deltagit i ett forskningsprojekt som genomförts av Karlstads universitet genom fokusgrupper, en av psykologerna har skrivit ett vetenskapligt specialarbete som utvärderar skolpsykologens arbete gentemot barn som utretts inom verksamheten och fått särskilt stöd i grundskolan.

En av kuratorerna har avslutat en utbildning i KOMET, ett program för föräldrastöd som utvärderats med vetenskapliga metoder som visar att programmet ger effekt.

En av skolsköterskorna har gått en 7,5p kurs i sex- och samlevnad, (SESAM) och samtidigt följt ett arbetslag som fördjupat sig i dessa frågor.

Uppdraget att verka i elevhälsan ställer krav på att de ingående funktionerna kan dra nytta av den tvärprofessionella kompetens som teamet har. Under två dagar ägnade det centrala elevhälsoteamet sig åt att beskriva det egna kunskapsfältets bidrag till elevhälsoarbetet och att diskutera hur dessa funktioner krockar i varandra.

Samtliga har deltagit utbildning i journalprogrammet PMO som under året uppgraderats från tidigare Profdoc.

Matematik- och språkutvecklare har deltagit i gemensam kompetensutveckling för att via språket åstadkomma bättre elevresultat i ämnet matematik då stora luckor i elevers förståelse av matematiska begrepp hindrar eleverna att utveckla goda kunskaper i matematik.

Samtliga funktioner har under året närvarat vid utbildningar som upplevts meningsfulla i form av kortare föreläsningar och nätverksmöten.

Friskvård

Alla medarbetare erbjuds massage 30 minuter i månaden. En massör i Hammarö och en i Karlstad används för detta.

Centrala elevhälsoteamets arbete 2010

Det centrala teamet har under året strävat efter att stärka det samarbete som krävs för att klara uppdraget. Specialpedagogerna på enheterna är nyckelfunktioner i arbetet med att utforma stöd till elever som är i behov av detta. Därför planerades och genomfördes en dag där specialpedagoger och deltagarna i det centrala elevhälsoteamet fördjupade diskussionerna om de olika rollerna och förväntningarna på varandra. Det var en mycket uppskattad dag och det var tydligt att denna form av samverkan saknats men att rektorerna borde vara med i fortsatta diskussioner.

Under hösten genomfördes en halv dags fortsatta diskussioner där förändringar i skollagen, kommungemensamma kunskapsuppföljningar, nya rutiner och blanketter och särskoleutredningar var centralt innehåll.

Rektorer, socialtjänst, psykologer och BVC har träffats för att resonera om utveckling av barnhälsoteam på förskolorna.

Under januari 2011 kommer rektorer, specialpedagoger och det centrala elevhälsoteamet att ta del av en föreläsning om elevhälsans nya uppdrag och diskutera hur arbetet i de lokala elevhälsoteamen kan utvecklas.

Centrala elevhälsoteamet ingår i grupper för att stärka samverkan med socialförvaltningen, BUP och gymnasieskolan. Deltagare i det centrala teamet ingår i nationella- och länsövergripande nätverk inom respektive yrkesområde. Inom bildningsförvaltningen deltar centrala elevhälsoteamet bland annat i resursfördelningsgruppen.

Service-deklaration av elevhälsan har under året tagits fram i samverkan.

Matematik- och språkutvecklare

En del av arbetet består i att utreda enskilda elevers behov av stöd och anpassning i relation till kunskapsutvecklingen i matematik och språk. Denna utredning begärs av det lokala elevhälsoteamet och blir då oftast den första kontakt som matematik- och språkutvecklaren har med den berörda eleven och de undervisande lärarnas frågeställningar kring elevens svårigheter och behov. Vid uppföljningar visade det sig att det trots att utredningarna innehåller förslag på vetenskapligt belagda stödinsatser på såväl grupp som individnivå så används dessa i relativt liten utsträckning. Efter samtal med lärare har rutiner för hur dessa utredningar överlämnas förändrats men också rutiner för hur och av vem insatserna utvärderas i förhållande till elevens kunskapsutveckling. Detta för att skapa en tydligare bild för de undervisande läraren om vad insatserna förväntas åstadkomma.

Förutom att förändra rutiner kring själva utredningsförfarandet har matematik- och språkutvecklaren utformat förslag på hur deras kompetens kan användas i ett tidigare skede. De vill i högre grad användas för handledning i arbetslaget redan när den första oron för elevens kunskapsutveckling uppmärksammas. Denna nya rutin innebär också att det inte är självklart att de möter föräldrar till elev med stödbehov utan snarare förser lärare med sådan kunskap att de själva kan möta föräldrar och beskriva vilka insatser som görs i undervisningen för att ge stöd. Se bilaga 2

För att denna typ av handledning ska vara möjlig att genomföra krävs att undervisande lärare har god kännedom om hur elevens kunskapsutveckling ser ut. Därför har matematik- och språkutvecklarna tillsammans med rektorer och specialpedagoger tagit fram ett förslag på hur en kommungemensam uppföljning kan se ut. Uppföljningarna i matematik betonar samtalet om elevens förståelse tillsammans med färdighetstest och läsförståelse. Rektorer har beslutat om att uppföljningsarbetet ska följa denna plan. Se bilaga 3

Ett ännu viktigare inslag för att förekomma att elever behöver särskilt stöd är att öka kvaliteten i undervisningen. Därför har en tidskrävande uppgift under 2010 bestått i att via studiecirkelledare organisera och styra studiecirkel för alla lärare som undervisar i årskurs 1-3. Studiecirkel har bekostats av statsbidrag och grundats på material från Nationell centrum för matematik, (NCM). Syftet är att förse lärare med verktyg att i högre grad variera undervisningen utifrån elevernas nuvarande kunskapsnivå utifrån löpande formativa bedömningar. Utformningen av denna studiecirkel bygger på forskning om hur framgångsrikt förändringsarbete organiseras, se Blossing och Scherp. (OBS lägg till titel.)

Språk- och matematikutvecklarna har identifierat ett antal insatser som utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv bör leda till ökad måluppfyllelse:

Vi språk- och matematikutvecklarna bör:

- analysera resultaten av de kommungemensamma uppföljningarna för att så tidigt som möjligt upptäcka förändringar och trender i skolornas resultat. Detta skulle också

resultera i större möjligheter att upptäcka enskilda elever med stödbehov. Detta innebär att det förebyggande arbetet kommer att sättas i fokus. Därmed skulle vi kunna stödja skolornas insatser för att öka måluppfyllelsen på ett tidigare stadium.

- påbörja en planering/strategi för hur Hammarö kommun kan stimulera elever med särskilda förmågor i matematik.

På skolorna bör:

- det pedagogiska arbetet med det individuellt riktade stödet utförs av speciallärare med behörig kompetens så att insatserna kvalitetssäkras.
- Stödjande, lärande och utvecklande samtal hållas med de elever som behöver mer stöd och stimulans, Klassföreståndaren/mentor ska ansvara för dessa samtal. Samtalen bör hållas fortlöpande och med korta intervaller, helst en gång per vecka.

På kommunövergripande nivå bör:

- kommunen planera för den framtida speciallärarkompetensen.

Utgångspunkten för förändringar har baserats på forskning om vad som påverkar resultaten där särskilt forskning om synligt lärande (Hattie) och slutsatsen att det är inget som slår en skicklig lärare! [Läs mer på Skolverkets hemsida.](#)

Kuratorer

Kuratorerna har under 2010 arbetat som tidigare år med att delta i de lokala elevhälsoteamen och utifrån överenskommelser där stödjare, lärare, elever och föräldrar. En kurator deltar på 75% tjänst i fyra elevhälsoteam och den andra kuratorn deltar i tre elevhälsoteam på 100% tjänst. Beslut om insatser i det lokala elevhälsoteamet leder ofta till insatser som kurator ensamt ansvarar för. Samtal är det viktigaste redskapet och ibland används särskilda modeller för dessa samtal som rePulse och KOMET.

Förutom de insatser som är beslutade i de lokala elevhälsoteamen kontaktas kurator direkt av såväl elever och föräldrar som lärare. På vissa skolor är det många sådana kontakter vid sidan av elevhälsoteamets beslutade insatser och på andra skolor är det inga alls. Det ställer till problem när kuratorstiden är begränsad och prioriteringar ska göras. Vem ska styra hur kurators tid används?

Ett av de prioriterade områdena från 2009 års kvalitetsrapport var att prioritera det förebyggande arbetet. Just kuratorerna har haft svårt att åstadkomma detta. Antalet elever som behöver samtalsstöd, lärare som behöver hjälp att förstå hur samspelets mönster i klassen fungerar och kan förändras och antalet föräldrar som behöver stöd att fungera som stabila vuxna har varit allt för stort. Arbetsituationen kräver stor flexibilitet och många dagar fördelar kuratorn sin arbetstid på två eller flera skolor med möten av olika typer.

Förutsättningarna att skapa distans till verksamhetens behov av att utforma strategiskt stöd i förebyggande syfte är dåliga anser kuratorerna. Kuratorerna upplever att rektorerna som leder de lokala elevhälsoteamen inte i någon större utsträckning efterfrågar den typen av insats från kuratorerna utan att det oftare är i relation till aktuella elevärenden som man beklagar att det finns för lite kuratorsresurs.

Kuratorerna har därför intervjuat rektorerna för att skapa en bild av hur kuratorsinsatsen upplevs nu och hur förväntningarna ser ut på kuratorernas arbete. Bilden som skapas genom

dessa intervjuer är samstämmig. Rektorerne anser att kuratorsrollen är viktig men att resursen är för snålt tilltagen för att det ska göra verklig skillnad. Alla har önskemål om att kuratorerna behöver finnas mer på skolan för att lära känna skolan och dess behov. Flera önskar att kuratorerna kunde användas som en resurs för lärare i att leda grupper och kommunicera med föräldrar. Någon önskar att kuratorn kunde lägga mer tid på det förebyggande arbetet med utgångspunkt i kartläggningar med utgångspunkt i riskfaktorer. I skolornas samverkan med socialförvaltningen är kurator en viktig funktion.

Särskilda projekt i samverkan med skolans lärare genomförs i förebyggande syfte. Inför temaveckan "Det handlar om kärlek" under hösten på Mörmoskolan som bland annat Rädda barnen arrangerade deltog enhetens kurator i planering och genomförande av denna. Ett annat förebyggande arbete som sker i kommunen där kuratorerna är delaktiga är "Då och nu". Totalt används 20% av kuratorernas 1,75% tjänsteunderlag till detta projekt. Detta är för närvarande den enda arbetsuppgift som kuratorerna genomför tillsammans. För närmare beskrivning av detta projekt se särskild rapport. I projektet "Feministiskt självförsvar" deltar kurator på Mörmoskolan. Kuratorernas bedömning är att de skulle kunna bidra i högre grad till skolornas värdegrundsarbete bland annat genom planering och genomförande av uppstartsveckorna i årskurs 7.

Psykologer

Psykologerna har strävat efter att anpassa arbetsformer efter stödbehovet. Under 2010 har tidigare framgångsrika arbetsmetoder använts men några nya har utvecklats. Utvärderingar och egna skattningar visar insatserna att håller en hög kvalitet och har bidragit till att utveckla verksamheten. Psykologerna har, liksom tidigare år, sett behovet av att ständigt sträva efter att upprätthålla ett multifaktoriellt perspektiv på alla nivåer. En förutsättning för detta är att psykologernas placering både geografiskt och organisatoriskt ligger utanför enskilda rektorsområden.

Konsultationer har under året genomförts i olika konstellationer, ofta med hela personallag, men även inom elevhälsan och i samarbete med föräldrar. En ny arbetsform som har prövats är en kombinerad utbildning och handledning med temat "Pojkar som vill ha mer uppmärksamhet" som har arbetats fram utifrån behov i förskolans verksamhet. Denna arbetsform har fungerat väl. För att ge ännu bättre resultat behöver dock säkerställas att samtliga i personalen kan ta del av den nyvunna kunskapen och kompetensen. Det vore önskvärt att systematisera arbetet både till form och till innehåll, samt att applicera det även på skolan, exempelvis med SkolKOMET.

Som tidigare år erbjuder psykologerna en föreläsningsserie i ett förebyggande syfte. Dessa så kallade temakvällar är uppskattade av dem som deltar men samtidigt deltar relativt få i förhållande till den totala föräldragrupp som finns i kommunen. Vid ett tillfälle mötte psykologerna istället föräldrar på föräldramöten på Götetorps förskoleavdelningar. Vid ett sådant tillfälle nås fler föräldrar men formen blir mer anonym och dialogen uteblir. Några föräldrar kan känna sig påtvingade psykologernas föreläsning och har därmed svårare att ta till sig den kunskap och det budskap som förmedlas.. Vid temakvällarna har nästan 100 % av deltagarna lämnat in utvärderingarna, vid föräldramötet var svarsfrekvensen låg. Det går därför inte att utvärdera genom att ställa arbetsformerna mot varandra i dagsläge.

Under år 2010 har det blivit ännu tydligare än tidigare att föräldrastöd och rådgivning till föräldrar är en mycket effektiv metod som nästan alltid leder till positiva primära och sekundära effekter för barnet. Förutom att barn-föräldra-relationen förbättras uppnår barnet

även bättre resultat i skolan, det kan få en tryggare vardag och mår bättre psykiskt. Föräldrastöd har även getts som en åtgärdande/behandlande insats genom samtal via telefon, enskilda samtal, samtal tillsammans med annan personal inom skolan eller på familjecentralen och föräldrautbildningen KOMET. Samtliga arbetsformer fyller en viktig funktion och behöver komplettera varandra.

Utredning av elever har skett som tidigare men Skolinspektionens inspektion av särskolan har föranlett psykologerna att tillsammans med samordnare för särskolan gå igenom samtliga inskrivna elevers underlag. Denna översyn har lett till att ett antal elever har blivit föremål för förnyade psykologiska utredningar.

Vid konsultationer inom både förskolan och skolan har personalen under året lyft fram en rad barn som slår sina kamrater eller på andra sätt beter sig aggressivt. Personalen har sökt efter lösningar för att förhindra våld då man har sett på beteendet som en säkerhetsfråga (ingen har hittills blivit allvarligt skadad), för att minska negativa känslomässiga effekter på övriga barngruppen och personalen samt för att hjälpa barnet i fråga till mer konstruktiva uttryckssätt och en fungerande vardag.

Vid konsultationer inom både förskolan och skolan har psykologerna lagt märke till att personalen och rektorerna kan uttrycka en osäkerhet i sin kontakt med föräldrarna. I värsta fall leder denna osäkerhet till en konflikt alternativt en tystnad de vuxna emellan och barnet möts av olika besked om vad som gäller och förväntas. Det kan också uppstå en osäkerhet hos personalen om hur barnet har det hemma när man inte vågar fråga. Ibland berättar man inte heller om problembeteenden barnet uppvisar. Man är bland annat rädd för att lägga sig i föräldrarnas uppfostran, att såra föräldrarnas känslor, att verka nyfiken eller att ställa för höga krav på föräldrarnas engagemang i sina barn. Psykologerna arbetar ständigt för att öka samförstånd mellan föräldrar och personal och därmed förstärka stödet till barnet.

Under 2010 har psykologerna upplevt att förutsättningarna för verksamheten att ta del av den psykologiska kompetensen försämrats i några avseenden. Det har på flera enheter, framför allt inom förskolan, blivit svårare att hitta tid för konsultation. Detta då man på vissa avdelningar har minskat på planeringstid till förmån för tid i barngruppen eller förlagt planeringstiden på kvällstid.

En välbeprövad och uppskattad arbetsform, grupphandledning för resurspersoner (assistenter) inom skolan, har under året inte gått att genomföra som planerat då inte alla berörda getts möjlighet av sina arbetsledare att delta.

Flera pedagoger har, vid konsultationer, beklagat sig över den ökande mängden administrativt arbete. De anser att ifyllandet av papper stjäl tid från relationsarbetet med eleverna. Pedagogerna som uttryckt frustration över detta inser värdet av varje "blankett" och det är den samlade mängden som skapar problem. Exempelvis: Planer som skall utvärderas och förbättras – arbetsplan, arbetslagets mål, personliga mål, genusplan, likabehandlingsplan, IUP med skriftliga omdömen och åtgärdsprogram, kunskapsuppföljningar och nationella prov.

Att psykologernas kompetens blir en resurs för enheten kräver att personalen på enheten själva identifierar det behovet. Vissa enheter har många kontakter med psykologerna med andra har inga eller väldigt få. Speglar efterfrågan det verkliga behovet? Hur säkras att psykologernas kompetens används rätt?

Skolhälsovården

Verksamhetsåret 2010 har för skolsköterskorna påverkats av den vaccinering mot svininfluensan/A/H1N1 som genomfördes höst 2009 och vår 2010. Värmlands län var en av de län där vaccinering av befolkningen gick mycket snabbt och effektivt. Bland Värmlands kommuner utmärkte sig Hammarö som mycket snabbt och effektivt och andelen vaccinerade bland riskgruppen barn/ungdomar var mycket hög.

Men denna vaccinering stal också tid från det löpande arbetet och 2010 har präglats av mycket arbete för att hinna med det som basprogrammet försäkrar eleverna och föräldrar. Dessutom gör omläggningar i basprogrammet att elever i fler årskurser än tidigare vaccineras samt att hälsosamtal genomförs med fler elever än annars. Den planerade vaccineringen av flickor från mot HPV har inte startats på grund av att upphandlingen överklagats. Ett nytt basprogram har utarbetats av skolsköterskorna under året och antagits av nämnden. Lanstinget rekommenderar alla kommuner att dokumentera vaccinationer i det nationella registret SVEVAC, skolhälsovården i Hammarö kommun har implementerat detta under året. Det blir en bra service till kommuninnevånarna men kräver längre tid vid varje vaccinationstillfälle.

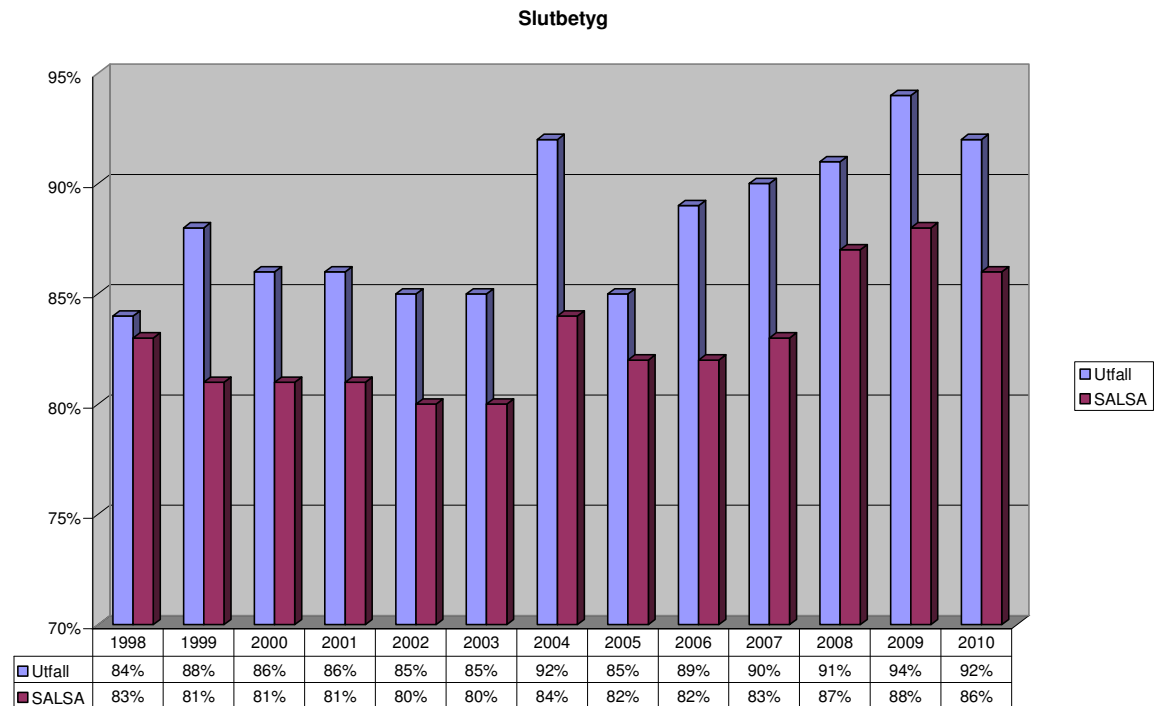
En viktig del i basprogrammet är det hälsosamtal som genomförs med eleven tre gånger under skoltiden. Tillsammans med kommunerna i Värmland har frågeformulär tagits fram för dessa samtal. Att dessa nu är utformade lika i alla kommuner samt att landstinget har utarbetat ett webbaserat formulär för att samla in data från dessa samtal gör det nu möjligt att följa utvecklingen på enhetsnivå, och kommunnivå, att göra jämförelser mellan dessa och över tid. Se rapport i bilaga 4.

Journalhanteringen görs från och med 2010 i programmet PMO, konvertering, utbildning och anpassning har tagit mycket tid i anspråk. Journalprogrammet är en CE-märkt medicinteknisk produkt som kräver särskilt kvalitetsarbete och tar ca 20% av en sköterskas arbetstid att underhålla.

En särskild avvikelserapport beskriver hur vaccineringen påverkade genomförandet av basprogrammet, se bilaga 5.

Vad har det lett till? Resultat

Eftersom elevhälsoteamet är ett stöd för verksamheten är verksamhetens resultat intressanta.

Källa Skolverket, SALSA

Ett sätt att spåra verksamhetens resultat är att granska slutbetygen. Diagrammet visar tydligt att eleverna i Hammarö till stora delar har fullständiga betyg när de slutar skolan. Dessutom visar diagrammet att en större andel elever har fullständiga betyg än det modellberäknade SALSA-värdet förutspådde. Det skulle kunna tas som intäkt för att stöd och anpassning har varit fruktbar och att elevhälsans arbete bidrar på ett bra sätt till detta.

För att fördjupa kunskaperna om elevresultaten behöver dessa analyseras närmare. Skillnader mellan skolor, kön och ämnen är till exempel intressant att titta närmare på.

Men att eleven har mycket kunskap innebär inte att elevhälsoupdraget är slutfört. Hur mår egentligen eleverna i Hammarö kommun? Folkhälsoinstitutet har ett särskilt uppdrag att följa barn och ungas hälsa. De menar att förhållanden under barn- och ungdomsåren har stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan under hela livet. Folkhälsoinstitutet presenterade en granskning om barns och ungdomars psykiska hälsa. Den visar att eleverna i Hammarö kommun mår mycket bra, i relation till Sveriges elever, bland de bättre. På Mörmoskolan är till och med elevernas resultat bäst i Sverige. Elevhälsans arbete borde rimligtvis ha bidragit till också detta.

Skolhälsovårdens mätningar visar i det material som är hämtade från elever ur årskurs 4 vårterminen 2010 att:

98 % trivs i skolan.

99 % ser positivt på framtiden

97 % upplever att de får den hjälp de behöver.

97 % upplever att arbetsklimatet i skolan är mkt bra eller bra, vilket är 7 % högre än övriga länet.

98 % upplever att de får vara med och bestämma i skolan, även denna siffra ligger 7 % högre än för länet i övrigt.

Ovan är siffror som visar på att de flesta av kommunens 10 åringar mår bra, trivs i skolan och tycker att de får den hjälp de behöver. Vi vill förmedla denna bild av att det finns mycket som är gott, något som annars kanske glöms bort i det dagliga arbetet..

96 % kan gå eller cykla till skolan. 87 % går eller cyklar till skolan.

Det är glädjande att så många går eller cyklar till skolan. Denna siffra tror vi dock varierar med vilken tid på året hälsosamtalen genomförs och att vi kan förvänta oss lägre siffror för hälsosamtal utförda under vintermånader. I anslutning till dessa siffror vill vi återigen uppmärksamma trafiksituationen vid Hammarlundens skola som på morgonen, vid skoldagens början känns otillfredsställande. Vi önskar att detta åtgärdas innan en allvarlig olycka inträffar.

69 % av eleverna svarar att det stämmer mkt bra/ganska bra med att duschar fungerar och är fräscha.

Siffrorna för hela länet ligger här på 85 %. Hammarö har alltså sämre resultat än övriga länet och här finns det ett förbättringsområde.

70 % tycker att toaletterna är fräsch, siffran för hela Värmland ligger på 69 %.

Det är vår starka upplevelse att detta har varit ett problemområde under en längre tid. Alltså att elever över tid och i alla åldrar inte tycker att skolans toaletter är bra och att de därför i många fall inte går på toaletten under hela skoldagen. Detta medför problem för barnen, något som man från barnmedicinsk specialitet också signalerat.

10 % av eleverna i år 4 i Hammarö känner sig ledsna varje dag eller ofta, motsvarande siffra för länet ligger på 8 %.

Under hälsosamtalet tar skolsköterskan alltid emot svaret och arbetar utifrån detta, man lämnar aldrig ett sådant svar utan att följa upp det på olika sätt.

24 % känner sig trötta varje dag eller ofta.

Vad finns bakom denna siffra? Detta känns viktigt att följa upp i nästa läsårs hälsosamtal.

I Hammarö kommun finns det 23 % med övervikt eller fetma av kommunens 10 åringar.

Andelen 10 åriga barn med fetma eller övervikt i länet uppgår till 30 %.

För barn med olika former av funktionshandikapp och/eller för barn med neuropsykiatrisk problematik eller barn som tidigare inte idrottat eller varit aktiva på sin fritid upplever vi att det är svårt att hitta aktiviteter som passar. Vi efterlyser den planerade kartläggningen av vad det finns för olika fritidsaktiviteter i Hammarö kommun och undrar vart den tog vägen?

SHV arbetar med att tillsammans med Serviceförvaltningen implementera de nya riktlinjerna för kosten inom förskola och skola som nyligen arbetats fram och fastställts. I Värmland har det nyligen presenterats ett strategidokument för att motverka att allt fler unga utvecklar övervikt och fetma. Här finns ett gemensamt arbetsområde inom elevhälsa/skolan, andra intressenter i kommunen och länet att samverka för att bromsa trenden med allt fler överviktiga barn.

Skolorna dokumenterar de olycksfall och tillbud som inträffar i verksamheten. Där finns uppgifter att använda i det arbetsmiljöförebyggande arbetet. Trender som återkommer är att de flesta tillbudena i de lägre åldrarna låg/mellanstadiet sker under rasterna medan de för högstadieläverna återfinns under idrottslektioner/aktiviteter. Se bilaga 4 för hela rapporten.

Självskattning av det centrala elevhälsoteamets måluppfyllelse

Teamets egna bedömningar är att måluppfyllelsen i förhållande till de mål som sattes upp för verksamheten och de prioriterade områdena är god. Men på en punkt har vi inte nått målet, vi har inte utvecklat uppföljningsverktygen. Detta kan förklaras av att arbetsbördan för chefen varit hög under året. Framför allt har samverkan prioriterats, såväl inom teamet som med andra aktörer i kommunen men andra aktörer som landstinget. Ny former prövas men det gemensamma resultatet har inte gett tillräckligt resultat än, samverkan bör prioriteras under 2011.

Framtida utmaningar

Den nya skollagen tar fasta på den statliga utredningen ”Från dubbla spår till elevhälsa” (SOU2000:19. Tydligare skrivningar om en samlad elevhälsa ställer nya och högre krav på kommunens elevhälsoarbete.

Hur kan verksamheten förbättras?

I ett övergripande arbete behöver vi tillsammans med rektorer och specialpedagoger se fortsätta fördjupning och granskning av elevhälsoarbetet. Frågeställningar som hur förändrar skollagens nya skrivningar vårt gemensamma uppdrag, stödjer våra arbetsformer vårt uppdrag och använder vi resurserna på rätt sätt blir viktiga att fortsätta att samlas kring.

Under 2011 kommer vi att fortsätta att utveckla samarbetsformer med socialförvaltningen och BUP.

Uppföljningar av centrala elevhälsoteamets direkta arbete.

Skolsköterskornas mål för 2011

Att det uppdrag som socialstyrelsen ålagt skolhälsovården genomförs enligt plan i basprogrammet. .

Att identifiera såväl frisk som riskfaktorer vilket kan användas som underlag för ett preventivt folkhälsoarbete genom att använda validerade hälsoenkäter där vi får underlag både för den enskilde eleven och på gruppnivå

Specialpedagogernas mål för 2011

Att lärare har ökade kunskaper och förståelse att analysera resultaten i de kommungemensamma uppföljningarna och koppla detta till innehållet i den fortsatta undervisningen, genom att vi handleder och tillsammans med lärarna analyserar de kommungemensamma uppföljningarna.

Psykologer

Att föräldrastödet som ges av psykologerna håller hög kvalitet och når ett större antal föräldrar genom att vi erbjuder fler former av föräldrastöd och utvärderar det stöd som ges.

Kuratorer

Att kurators arbetet är mer förebyggande på skolorna genom att arbeta mer med stödjande och stärkande program både till elevgrupper och personal. T.ex:

Genom att styra elevhälsoarbetet mot ett mer grupporienterat stöd nå ut till fler elever.

Genom att delta i utformningen och planeringen av värdegrundsarbetet verka för ett bättre skolklimat.

Genom att finnas på plats och schemalägga dagar på skolorna Mörmo F-6 och Hammarlunden F-6 kommer vi bidra till att öka det stödjande och stärkande förebyggande arbetet med elever och personal. Detta utifrån både efterfrågan och behov.

Bilagor

Basprogram Skolhälsovården
Rutin matematik- och språkutvecklare
Plan för kommungemensam kunskapsuppföljning
Hälsosamtal årskurs 4, 2010
Avvikelse rapport, skolhälsovården

Bilaga 1
Bilaga 2
Bilaga 3
Bilaga 4
Bilaga 5